

FC VIERA KLUBERTO VÁ AC

ΑΙΩΝΗ
ΑΓΙΩ ΥΜΝΩ
ΘΗ ΘΣ ΕΣ Υ
ΜΩΝ ΠΑΤΕ
ΔΩΟΟΙ ΜΕ

VÝZNAM SPOLOČENSTVA
V ŽIVOTE KREŠŤANA

ΚΥΡΕ, ΤΙΣ
ΕΣ ΙΝΑ ΠΑΡΑ
ΔΙΑΣΤΕ,

VYDALO MEA2000 o. z.
© Všetky autorské práva sú vyhradené.
ISBN 978-80-560-0240-7

Viera Klubertová

**VÝZNAM SPOLOČENSTVA
V ŽIVOTE KREŠŤANA**

Grafická a technická spolupráca: Špacír Stanislav, Michal Ličko

Edícia: MEA 2000 o. z. - Mladá Éra Autorov nového tisícročia

Rok vydania: 2013

© Autorské práva vyhradené

ISBN 978-80-560-0240-7

Táto kniha chce čitateľa oboznámiť s problematikou malého spoločenstva a života v ňom. Poukazuje na to, že počiatky takéhoto spoločenstva siahajú až k prvým ľuďom, ktorých Boh povolal, aby tvorili spoločenstvo s ním a medzi sebou navzájom. Keďže toto spoločenstvo bolo naštrbené hriechom, prišiel Ježiš, aby ho obnovil a na príklade svojho života s učeníkmi nám zanechal vzor, ako má také malé spoločenstvo vyzerat'. Rovnako dôležitú úlohu pri budovaní spoločenstva má aj Svätý Duch, ktorý dáva dary a charizmy potrebné na budovanie pre jednotlivca i pre celé spoločenstvo. Keď sa teda človek otvorí voči Božiemu pôsobeniu a povie Bohu svoje áno, otvára sa tým aj pre život v spoločenstve.

Tu, v kruhu svojej duchovnej rodiny môže prežívať Božiu blízkosť hlbšie a spolu s bratmi a sestrami, ktorých mu Boh daroval, môže vidieť, ako Boh koná v živote každého jedného z nich i v jeho vlastnom.

Kľúčové slová:

Spoločenstvo. Ježiš. Duch Svätý. Modlitba. Hriech. Charizmy.

Psychologické výhody spoločenstva.

Obsah

Úvod.....	7
1. Stvorení na Boží obraz a podobu.	12
1.1 Prvotný Boží zámer s človekom.....	14
— spoločenstvo s Bohom a spoločenstvo navzájom	14
medzi sebou.....	14
1.1.1 Pokušenie a pád.....	25
1.2 Dôsledky hriechu.....	32
1.2.1 Kain a Ábel.....	36
1.2.2 Prísľub záchranu.....	40
1.2.3 Prečo sa Slovo stalo telom?.....	42
1.2 Dvanásť apoštolu, prvokresťanské spoločenstvá.....	46
Prvokresťanské spoločenstvá.....	51
2. Ježiš Kristus, ako základ kresťanského spoločenstva	58
2.1 Ježiš ako historická osobnosť.....	62
Evanjeliá.....	65
Iné svedectvá z histórie	69
2.2 Ježiš ukazuje príklad spoločenstva na svojich učeníkoch.....	78
2.3 Cirkvi ako pokračovateľka v Ježišovom poslaní.....	96
2.3.1 Laici.....	117
2.4 Osobná cesta k Ježišovi.....	121

3.	Svätý Duch, zjednocovateľ spoločenstva.....	131
	Nový život podľa Ducha	135
3.1	Prvotné prostriedky spoločenstva s Bohom	143
	Dary Ducha Svätého, modlitba, sviatosti	143
	Klasifikácia chariziem.....	148
3.1.1	Modlitba	155
3.1.2	Sviatosti.....	166
3.2	Druhotné prostriedky spoločenstva s Bohom.....	171
4.	Spoločenstvo – opora kresťana	182
4.1	Boh najprv koná v živote jednotlivca.....	188
4.2	Potreba spoločenstva	197
4.2.1	Duchovné a psychologické výhody spoločenstva	200
4.2.2	Ako budovať spoločenstvo.....	205
4.3	Fázy vývoja spoločenstiev	229
4.3.1	Dobrodenia kresťanského spoločenstva.....	235
	Záver.....	240
	Zoznam použitej literatúry	243

Zoznam značiek a skratiek

a pod. – a podobne

napr. – napríklad

po Kr. – po Kristovi

KKC – Katechizmus katolíckej Cirkvi

LG – Lumen gentium- vieroučná konštitúcia o Cirkvi, jeden z dokumentov II. Vatikánskeho koncilu

SC – Sacrosanctum concilium – konštitúcia o posvätnej liturgii, jeden z dokumentov II. Vatikánskeho koncilu

Úvod

Každý človek, ktorý prichádza na svet, sa stáva súčasťou nejakého spoločenstva, či už je to rodina, spoločnosť alebo Cirkev. Ako potrebuje iných, aby sa mohol realizovať po stránke telesnej, tak potrebuje skupinku, spoločenstvo ľudí, ktorí mu pomáhajú rásť aj po stránke duchovnej. V kresťanskom ponímaní základom a prameňom každého spoločenstva je Boh, ktorý sám je spoločenstvom troch osôb, túži po osobnom vzťahu s nami a teší sa, ak mu odpovieme na jeho volanie. Preto dáva človeku možnosť spoločenstva s ním a s inými ľuďmi, aby tak mohol uhasiť jeho hlad a smäd po živom Bohu.

Dá sa povedať, že celý jeden ľudský život je neustálou cestou k Bohu. Na tejto ceste sa človek nachádza v pozícii, že raz je k Bohu ďaleko, inokedy blízko. Tá prvá možnosť, však nie je pre človeka príliš šťastnou voľbou.

„Je to preto, že sa nachádza v stále beztvarej, nerozhodnej a neistej dobe, v ktorej je všetko spochybniteľné a to až po veci, ktoré donedávna predstavovali nepochybné istoty. Takýmto niečím sa vyznačuje aj dnešná doba, ktorá má prívlastok „postmoderna.“ Táto spoločnosť síce umožnila človeku žiť vynikajúco po stránke materiálnej, ale nedala mu vysvetlenie samotného zmyslu života. Veľmi častým javom tejto doby je nuda a to, že oblasť vzťahov a lásky zostala obmedzená a zbavená možnosti uskutočniť sa.

Z ľudí akoby sa vytrácalo dobro a zmysel pre mravné hodnoty a nahradzovala ich dravosť a túžba po vlastnej prestíži.“

¹ Práve tu sa teda vytvára priestor pre Cirkev, i pre spoločenstvo, ktoré ako jediné môžu dať odpoveď na otázku hľadania zmyslu života človeku, ktorý sa zmieta v neistote a v pochybnostiach. Totiž hoci sa mu zdá, že vlastní všetko, niečo alebo NIEKTO mu stále chýba. Je to preto, že sme tak boli stvorení, aby sme túžili po tom, čo nás presahuje.

Zámerom tejto knihy je vyzdvihnúť podstatný význam spoločenstva pre život kresťana.

¹ RUPNIK, I.: *O duchovnom otcovstve a rozlišovaní*. Velehrad : Refugium, 2001, s. 10-11.

Z vlastnej skúsenosti viem, že spoločenstvo je veľmi potrebné a tiež aj obohacuje život každého kresťana. Pomáha totiž človeku dostať sa do hlbšieho vzťahu s Bohom a niekedy aj preklenúť zložité životné situácie. Spoločenstvo ako také teda nie je niečím, čo vzniklo v dnešnej dobe, ale je to poklad, ktorý je ľuďmi neustále objavovaný. Práve preto je potrebné vždy sa k nemu vracieť a nezabúdať naň, pretože je dôležité pre osobný rast a budovanie človeka.

Kniha je rozčlenená na nasledujúce kapitoly:

- V prvej kapitole je rozobratý Boží zámer so spoločenstvom, ktorý je vykreslený od stvorenia človeka až po prvokresťanské spoločenstvá a život v nich.

- Druhá kapitola pojednáva o Ježišovi Kristovi, ktorý nám na spoločnom živote s učeníkmi zanechal návod, ako má spoločenstvo vyzerat’.
- V tretej kapitole je opísaná úloha Ducha Svätého, ktorý zjednocuje spoločenstvo a dáva svoje dary.
- Štvrtá kapitola je celá venovaná spoločenstvu s poukázaním na jeho dobrá a výhody a s popisom života v ňom.
- Potom nasleduje záver.

Táto kniha by teda mala byť akýmsi navnadením, povzbudením, alebo odporúčaním pre život v spoločenstve, pretože z toho plynú veľké dobrá, ktoré človek sám zažiť nemôže.

1. Stvorení na Boží obraz a podobu

Na svete hádam neexistuje človek, ktorý by netúžil po naozajstnom šťastí. Je to túžba, ktorá je človekovi vrodená a pochádza od Stvoriteľa. Je totožná s túžbou po pokoji a jednote medzi ľuďmi. Skúsenosť všetkých ľudských generácií dosvedčuje, že človek nemôže byť šťastný ani sám zo seba a ani sám pre seba. Potrebuje druhých, ktorí by mu k šťastiu pomohli, a s ktorými by sa o šťastie mohol podeliť. Šťastie sa rodí z lásky, ktorá je možná len v spoločenstve osôb. Ani Boh sám nie je samotár, ale žije v spoločenstve troch osôb.

Volá nás teda do spoločenstva svojej lásky, aby sme z nej boli večne šťastní aj my. Božia láska je prameňom a vzorom aj našej ľudskej lásky.²

² Porov. JANÁČ, P.: *Dobro spoločenstva*. Zákamenné : Rímskokatolícky farský úrad, 2006, s. 13.

1.1 Prvotný Boží zámer s človekom – spoločenstvo s Bohom a spoločenstvo navzájom medzi sebou

Keď Boh stvoril človeka, nechcel, aby žil ako samotár. Stvoril ho ako bytosť spoločenskú. Podľa jeho vôle majú žiť ľudia v spoločenstve: nielen vedľa seba, ale spolu, nie proti sebe, ale pri sebe, nie sami pre seba, ale jeden pre druhého. Po čom však Boh nesmierne túži je to, aby človek vytváral spoločenstvo s ním. Tento svoj zámer ukazuje v tom, že zasahuje už od začiatku do ľudských dejín.

Pri opise stvorenia v knihe Genezis môžeme postrehnúť, že vždy po skončení diela každého dňa, sa ako refrén opakujú slová: „*A Boh videl, že je to dobré.*“

V Biblii sa svet označuje obyčajne ako „nebo a zem“. Tieto predstavy však sú v Biblii iba sekundárnym prvkom. Sú v službe náboženských právd, na vysvetlenie viery. Na prvom mieste sa tu zdôrazňuje rozdiel medzi svetom a jediným Bohom: medzi nimi je priepasť, ktorú vyjadruje slovo „stvorit“. Ale to isté slovo vyjadruje i spojenie sveta s Bohom, závislosť všetkého na ňom. Pretože svet vyšiel z Božích rúk, je výrazom Božej dobroty. Boh teda po poriadku pripravoval prostredie, kde potom umiestnil svoje vrcholné stvoriteľské dielo, ktorým bol človek.

A Boh riekol: „Urobme človeka na náš obraz a podľa svojej podoby! Nech vládne nad rybami mora i nad vtáctvom neba i nad dobytkom a divou zverou a nad všetkými plazmi, čo sa plazia po zemi. A Boh stvoril človeka na svoj obraz, na obraz Boží ho stvoril, muža a ženu ich stvoril“ (Gn 1, 26-27).

Byť „na“ obraz Boží, a byť „Boží obraz“ nie je to isté. „Na“ obraz znamená, ako by Boh chcel na počiatku urobiť nejaký prototyp, „podľa“, ktorého potom urobil človeka. Týmto „prostredníkom“ by mohla byť Múdrosť, alebo Logos. Ale pravý archetyp, podľa ktorého bol človek stvorený i obnovený, je Kristus, ktorý je v Božej „forme“ (Flp 2,6), Božím „obrazom“ (2 Kor 4,4).“³

³ ŠPIDLÍK, T.: *Spiritualita kresťanského Východu*. Velehrad : Refugium, 2002, s. 80-81.

„Len Kristus je pravý obraz podstaty Otca a člověk bol stvorený podľa neho. Ľudská prirodzenosť bola v súlade s Božou vôľou. Svojou myslou mohol chápať duchovné veci. Jeho láska bola čistá, svoje záľuby a podnety ovládal rozumom. Bol svätý a šťastný, že odzrkadľoval Boží obraz a dokonale poslúchal Božiu vôľu.“⁴

Stvorený človek nemal žiť sám, mal to byť tvor spoločenský. Bez spoločnosti by ho ani rajske nádherné krajina nenaplnila pravým šťastím. Preto Boh stvoril Adamovi z rebra spoločníčku. To, že Eva bola stvorená z rebra, znamená, že nemala Adama ovládať, ani mu nemala byť natoľko podriadená, že by s ňou mohol zaobchádzať ako s menejcenným stvorením.

⁴ WHITEOVÁ, E.: *Patriarchovia a proroci*. Martin : Advent Orion, 1995, s. 26.

Mala byť pri ňom ako rovnocenná bytosť, ktorú bude milovať a chrániť. Ako časť muža – kosť z jeho kostí, telo z jeho tela – mala byť jeho druhým ja. Toto spojenie predstavuje úzku jednotu citového vzťahu obidvoch. Boh teda pripravil prvý sobáš. Bol to jeden z prvých darov, ktoré človek dostal od Boha.

Manželský zväzok podľa Božích zásad je požehnaním, udržuje čistotu a šťastie ľudského rodu, uspokojuje spoločenské potreby človeka, povznáša ho telesne, rozumovo i mravne. Čo môžeme teda povedať? K akému vzťahu nás nabáda slovný zvrät „obraz Boží“?

Dnes na túto otázku odpovedajú dve rôzne teórie: 1. kráľovská a pastierska.

„Obraz Boží“ bol pôvodne kráľovský titul. Panovník bol pre poddaných obrazom boha.

Človek by mal byť imago Dei v tom zmysle, že je povolaný zastupovať Boha vo vzťahu k prírode a zvlášť vo vzťahu k zvieratám. Má sa stávať „pastierom stvorenia“. Vo svojej suverenite a dôstojnosti pastierskej vlády sa má pripodobniť Bohu, ktorému je podriadené úplne všetko.

2. synovská.

„Obraz Boží“ v zmysle „spoločníka“, partnera v dialógu. Orientálny panovník bol božím synom. Odkazuje sa tu teda na vzťah medzi človekom a jeho Stvoriteľom. Človek je v prvom rade Božím spoločníkom a ako jediný z celého stvorenstva má schopnosť odpovedať na Božie volanie. Práve v tom nachádza obraz svoje naplnenie. Proti sebe tu stojí originál a jeho obraz, pozerajú na seba, vytvárajú spoločenstvo.

Človek je a bude vždy tvorom na Bohu závislým, ktorý svoju plnosť môže dosiahnuť len vo vzťahu k nemu. Obidva výrazy, obraz a podoba chcú podčiarknuť to, čo robí človeka človekom: vzťah a spoločenstvo s Bohom, vzťah jedinečný a personálne angažovaný. Tieto výrazy sú použité v Gn 5, 3 vo vzťahu Adama a Seta, teda otca a syna. Z toho plynie, že i vzťah medzi Bohom a človekom je chápaný takmer ako príbuzenstvo. „Obraz“ vyjadruje vzťah blízkosti a predsa odlišnosti, vzťah detskej závislosti. Boh a človek sú si veľmi blízki. Človek stojí v bezprostrednom a osobnom vzťahu k svojmu Stvoriteľovi.

Boh chce skrze človeka vyjadrovať svoju pravdu i lásku, skrze neho zjavovať seba samého, svoju vôľu a moc. Človek má byť priehľadný, transparentný pre Boha, lebo dostal úlohu Boha zobrazovať.⁵

⁵ MEMIL.: *Stvorenie človeka podľa Genezis*. <http://www.referaty.sk> (28.12.2006)

Výraz „obraz Boží“ má aj dvojaký prameň. A to:

– biblický a filozofický.

Rôzne texty Písma v rôznych okolnostiach hovoria o Božom obraze. Základným textom je však ten,

ktorý hovorí o stvorení človeka, čiže (Gn 1, 26-27).

Nie je tu ale celá váha na slove obraz, vetu musíme vysvetliť v biblickom kontexte: človek je „na strane

Božej“, Adam pochádza od Boha podobne, ako on

rodí deti. Keď o tejto téme hovoria Otcovia,

predstavujú ju ako interpretáciu biblických textov, ale

v skutočnosti ju vysvetľujú s pomocou všetkého, čo

o tejto téme poskytovala grécka filozofia.

Idea pripodobenia Bohu je známa zvlášť u Platóna. Táto myšlienka sa udomácnila i v stoickom prostredí, v strednom platonizme, je často v spisoch hermetických, patrí do myslenia Plotína. V teóriách o pripodobení sa Bohu bolo všeličo, čo mohli kresťania prijať: duchovný charakter obrazu, dynamický charakter obrazu, ktorý povzbudzuje k rastu až k Bohu, vzťah medzi obrazom a kontempláciou. Ale sú tu i prvky neprijateľné: charakter nutnosti pri plodení obrazu u Plotína, nebezpečenstvo subordinacionizmu pri vysvetľovaní plodenia Slova z Otca. Helenistické špekulácie o obraze sa teda museli značne prispôbiť, aby sa hodili pre kresťanské prostredie.

Irenej a Origenes zase používajú pojmy: obraz a podobnosť. Irenej hovorí, že dvojica „obraz – podobnosť“ zodpovedá pavlovskej dvojici „človek pozemský – človek nebeský. Podobnosť s Bohom teda človek dostane od Ducha Svätého. Origenes používa dynamický charakter obrazu. Obraz znamená počiatočné zbožštenie, cieľ života je dorásť do podobnosti.“⁶

Boh stvoril našich prvých rodičov ako nevinné a sväte bytosti, ktoré však mali možnosť zhrešiť. Dostali predsa slobodnú vôľu, vedeli oceniť múdrosť a dobrotu Božej povahy, spravodlivosť jeho požiadaviek pri plnej slobode rozhodovania, či ich budú poslúchať, alebo ich prestupovať.

⁶ ŠPIDLÍK, T.: *Spiritualita kresťanského Východu*. Velehrad : Refugium, 2002, s. 78-79.

Boh podriadil človeka zákonu ako nevyhnutnej podmienke jeho existencie. Človek podliehal pod právomoc Božej vlády a niet vlády bez zákonov.

Boh mohol stvoriť človeka aj bez možnosti prestúpiť jeho zákon, ale tak by už človek nebol slobodnou, mravne zodpovednou bytosťou, ale „automatom“. Bez možnosti slobodného rozhodovania by jeho poslušnosť nebola dobrovoľná, ale vynútená.

Je viditeľné, že Boh rešpektuje slobodnú vôľu a rozhodnutie človeka a nikdy nejde proti nemu, lebo ho nekonečne miluje. Kým teda Adam a Eva zostávali Bohu verní, vládli nad zemou. Rástla v nich schopnosť poznávať, radovať sa a milovať. Stále získavali nové poznatky a stále častejšie a jasnejšie poznávali nesmiernu a nevyčerpatelnú lásku Božiu.

1.1.1 Pokušenie a pád

Pokiaľ teda Adam a Eva poslúchali Boha, satan im nemohol nijako uškodiť. No boli upozornení, že ak by nastal pravý opak a oni by prestúpili Boží zákaz, malo by to za následok, že ich prirodzenosť sa natoľko zmení, že v sebe nenájdu ani silu, ani ochotu odolávať satanovi. Boh stvoril strom poznania dobra a zla, aby pri ňom vyskúšal ich poslušnosť a lásku k sebe samému.

A Pán, Boh, prikázal človekovi: „*Zo všetkých stromov raja môžeš jesť. Zo stromu poznania dobra a zla však nejedz! Lebo v deň, keď by si z neho jedol, istotne zomrieš*“ (Gn 2, 16-17).

Pri užívaní všetkých rajských plodov Boh uznal za vhodné zakázať len jedno. Ak by ľudia chceli vedieť, aká je pravá podstata toho stromu, vystavia sa tak satanským nástrahám. Preto im malo stačiť poučenie, ktoré dostali od Boha. Satan sa však nemohol zmieriť s tým, že ľudia majú účasť na sláve, ktorú on musel opustiť, preto pripravoval plán, ako prekaziť Boží zámer s človekom. Navravel Eve, že výstraha, o ktorej im povedal Boh, je len prostriedkom na ich zastrašenie. Naznačoval, že Boh strom poznania dobra a zla žiarlivo stráži a bráni im z neho jesť iba preto, aby sa mu nemohli vyrovnáť. Tak človek pokúšaný diablom nechal vo svojom srdci vyhasnúť dôveru k svojmu Stvoriteľovi, zneužil svoju slobodu a neposlúchol Boží príkaz. V tom spočíval prvý hriech človeka.

Týmto hriechom človek dáva prednosť sebe samému pred Bohom a tým pohŕda Bohom: zvolil si seba proti Bohu, proti požiadavkám svojho stavu ako stvorenia, a teda aj proti svojmu vlastnému dobru. Človek ustanovený v stave svätosti bol určený na to, aby ho Boh úplne „zbožstvil“ v sláve. Zvedený diablom chcel byť „ako Boh“, ale „bez Boha a (uprednostnený) pred Bohom, a nie podľa Boha“ (KKC 397-398).

Táto satanova taktika je od čias Adamových až po dnešok veľmi úspešná. Našepkáva ľuďom, aby nedôverovali Božej láske a pochybovali o jeho múdrosti. Eva skutočne uverila satanovým slovám, no táto „viera“ ju však nechránila pred trestom za hriech. Zapochybovala o tom, čo povedal Boh, a to ju viedlo k pádu.

Čo je hriech? Hriech je neveriť Bohu, nedôverovať mu a viac veriť sebe, uprednostňovať seba a jeho negovať, odmietat' jeho vôľu, zariadiť si život podľa seba. Keď sa hriech spácha, nevymizne, ale vznikne stav viny. V hriechu človek dáva prednosť pred Bohom niečomu, čo sa mu zdá byť želané. Hriechmi sú všetky konkrétne formy, ktorými dávame najavo, že veríme v seba samých, v naše spôsoby na dosiahnutie šťastia a osobnej realizácie. Hriech škodí viac človeku ako Bohu, pretože Boh nechce, aby sme hrešili. Spočiatku si človek ani nevšimne, aké má hriech katastrofálne následky, lebo sa mu to ponúkne pod zásterkou niečoho dobrého a hodnotného, inak by sa pre to človek nikdy nebol rozhodol. Presne také bolo aj ovocie zo zakázaného stromu, ktoré Eva odtrhla.

Keď teda nijaké zlé následky svojho činu nepozorovala, bola oveľa smelšia.

„A žena videla, že strom je na jedenie chutný, na pohľad krásny a na poznanie vábivý, nuž vzala z jeho ovocia a jedla“ (Gn 3, 6).

Ovocie malo príjemnú chuť. Bez obáv teda trhala a jedla. Po tomto hriešnom skutku sa stala satanovým nástrojom a do záhuby zviedla aj svojho muža.

„Adam pochopil, že jeho žena prestúpila Božie prikázanie tým, že nedbala na jediný Boží zákaz, ktorý im dal Boh, aby vyskúšal ich vernosť a lásku. V jeho mysli prebiehal strašný zápas. Skutok sa už stal, bude sa musieť rozlúčiť s tou, ktorá mu bola príjemnou spoločníčkou. Dopustí to? Adam sa tešil zo spoločenstva s Bohom, lebo smel obdivovať Stvoriteľovu slávu.